

потребує невідкладних ефективних капіталомістких заходів із боку власників бізнесу та держави, що може бути досягнуто за допомогою реінжинірингу бізнес-процесів. Результати SWOT-аналізу становлять підґрунтя для розроблення стратегій розвитку вітчизняних підприємств і, на їх основі, державної стратегії розвитку машинобудування України.

Використані джерела:

1. Кривов'язюк І., Кривов'язюк Л. Дослідження розвитку машинобудівного комплексу України. URL: <https://www.researchgate.net/publication/357687169> (дата звернення 21.09.2022).

2. Буздиган М.О. Аналіз діяльності підприємств машинобудівної галузі України. Науковий вісник УНУ. Вип. 25, Ч. 1. 2019. С. 30-34. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/25617/1/%D0%91%D1%83%D0%B7%D0%B4%D0%B8%D0%B3%D0%B0%D0%BD%20%D0%9C.%20%D0%9E..pdf> (дата звернення 24.09.2022).

Заяць Олена

Західноукраїнський національний університет
(науковий керівник: к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки та економічної теорії
ЗУНУ Лотиш О. Я.)

СТИМУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ЗА ДОПОМОГОЮ ЗАРУБІЖНОГО ПОДАТКОВОГО ДОСВІДУ

Розвиток підприємництва в умовах теперішньої економіки можливий лише при належній фінансовій базі. В ринкових умовах її доцільно формувати не лише методами прямого фінансування, а й на основі використання таких опосередкованих важелів, як податки. Тому один із головних принципів існування та розвитку підприємництва є податкова політика. Застосовуючи власні інструменти, вона може як і гальмувати процес росту підприємництва в країні, так і може стати важливим стимулом для детінізації деяких галузей бізнесу національної економіки.

В Україні податкове стимулювання підприємництва впродовж усіх років незалежності було недостатньо ефективним, а отже, не приносило очікуваних результатів. Можна навіть сказати, що воно було неправильне, тому що відбувалося надмірне податкове навантаження на платників податків різних сфер підприємництва, а особливо це актуально для малого бізнесу. Це ключова проблема діючої системи оподаткування в Україні.

Одна із функцій податку є стимулююча, однак в Україні переважають фіскальна та контролююча. Стимулювання зростання економіки у цілому і

підприємницької діяльності зокрема, як однієї з основних ланок наповнювачів бюджету, повинно займати першочергове місце у сфері податкової політики.

Аналіз світового досвіду показує, що практично в усіх розвинутих країнах держава бере активну участь у формуванні та вдосконаленні підприємницької діяльності, надає підтримку найбільш доцільним та ефективним її напрямів. Навіть у таких країнах, де склалися вікові традиції приватного підприємництва, малий бізнес потребує такої підтримки та одержує її на основі державних програм [1].

Розрізняють такі форми податкового стимулювання розвитку бізнесу країн світу :

- спрощена система обліку та звітності;
- зниження ставок прибуткового податку;
- звільнення від сплати податку на додану вартість та застосування диференційованих ставок;
- стимулювання інвестицій у капітальні активи;
- надання податкових канікул новоствореним підприємствам;
- стимулювання витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи.

Проаналізуємо застосування перелічених методів податкового стимулювання суб'єктів підприємництва окремих країн світу.

1. Спрощена система обліку та звітності. Так у Франції проявляється у тому, що малі підприємства ведуть лише облік закупівель та фінансових надходжень, а також складають формальні розрахунки з ПДВ, у яких зазначається, що ПДВ не стягується. Застосування знижених ставок прибуткового податку. У Литві малі бізнеси, валовий дохід яких не перевищує 25 тис. доларів, сплачують прибутковий податок за ставкою 15% (замість 29% за стандартною схемою) [2]. Звільнення від сплати ПДВ та застосування диференційованих ставок. У Польщі застосовується нульова ставка ПДВ для експортованих товарів, 3% – до деяких фармацевтичних товарів, 7% – до будівельних матеріалів та послуг, продукції друкарства, 22% – до інших товарів; деякі товари і послуги звільнені від ПДВ (послуги освіти, медицини, страхування, певні види харчових).

2. Стимулювання інвестицій у капітальні активи. Якщо говорити про внутрішні інвестиції, то наприклад у Естонії звільнено від оподаткування ту частину прибутку, яка реінвестується підприємством у його розвиток. Щодо зовнішніх інвестицій: у Індонезії іноземні інвестори отримують пільги залежно від доходності вкладень у галузь та мають можливість переводити за кордон прибуток, амортизаційні відрахування [3].

3. Надання податкових канікул новоствореним підприємствам. У Йорданії вони надаються новоствореним підприємствам на строк до шести років [4].

4. Стимулювання витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи. Для прикладу у Великобританії з 2000 р. діє підвищена норма списання витрат на НДДКР із бази оподаткування у розмірі 150% для малого та середнього бізнесу.

Аналізуючи досвід податкового стимулювання у розглянутих країнах, можна стверджувати, що вкладення коштів у прогресивні та наукоємні галузі економіки за допомогою податкових стимулів сприяли затвердженню нового курсу країн, спрямованого на досягнення сталого розвитку суспільства. Важливо зазначити, що навіть в умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи розвинуті країни не здійснюють зупинку податкового стимулювання підприємницької активності.

Отже, для подальшого покращення бізнес-клімату в Україні потрібно вдосконалити механізм податкової політики, а також мінімізувати втручання органів державної влади в діяльність суб'єкта господарювання. Головним пріоритетом під час формування податкової політики, на мою думку, мають стати вдосконалення діючого податкового законодавства, зниження податкового навантаження, спрощення системи справляння та адміністрування податків, а також створення податкових стимулів для активного розвитку підприємництва.

Використані джерела:

1. Taxation trends in the European Union // European Commission. Taxation trends in the European Union. URL: <http://ec.europa.eu/> (дата звернення 09.10.2022).

2. Вплив спеціальних податкових режимів в розвитку малого підприємництва регіоні. Донецьк: Юго-Восток Лтд, 2013. 226 с.

3. Міжнародна практика застосування спрощених (спеціальних) режимів оподаткування малого підприємництва та необхідність її адаптації й застосування в Україні / Матеріали Аналітичного центру «Академія». URL: <http://www.academia.org.ua> (дата звернення 07.10.2022).

4. Пріоритети податкових стимулів: світовий досвід / Матеріали Аналітичного центру «Академія». URL: <http://www.academia.org.ua> (дата звернення 07.10.2022).